

Під час катастрофи Іл-76 в Белгородській області у небі був ще один літак, де були військовополонені – МІПЛ

Дата: 24 Січня 2025

Правоохоронці з'ясували, що при падінні літака Іл-76 у Белгородській області в небі перебував щонайменше ще один літак. В ньому перевозили на обмін українських військовополонених з декількох російських в'язниць. Якщо перше повітряне судно зазнало авіатрощі, то друге повернули та посадили в аеропорті.

Про це заявила під час презентації розслідування "Шлях до обміну чи пастка: що сталося з Іл-76 над Белгородом?" виконавча директорка Медійної ініціативи за права людини **Тетяна Катриченко**, передає [ZMINA](#).

Фото: МІПЛ

Вона нагадала, що рік тому у небі над Белгородською областю РФ зазнав авіатрощі військово-транспортний літак Іл-76, який прямував до міжнародного аеропорту Белгорода. Російська сторона заявила, що літак збила Україна і на борту перебували українські військовополонені. Пізніше цього ж дня кремлівська пропагандистка Маргарита Симоньян оприлюднили список з прізвищами 65 полонених, які нібито загинули через падіння літака.

"Це свідчило про те, що, ймовірно, на території РФ стався масштабний воєнний злочин – вбивство військовополонених. У будь-якому разі необхідно було провести розслідування та

з'ясувати, що ж насправді сталося, щоб можна було у майбутньому притягнути до відповідальності всіх причетних до цього злочину”, – заявляє Катриченко.

За її словами, представники МІПЛ ретельно збирали кожне повідомлення та фотографії з місця падіння літака. Це необхідно було для того, щоб потім можна було зіставити усі ці факти. Катриченко зауважила, що російська сторона традиційно звинуватила в усьому Україну.

Події, які сталися з ІЛ-76, їй нагадали теракт в Оленівській колонії у липні 2022 року, під час якого загинуло понад 50 українських військовополонених. Тоді РФ теж заявила, що це був обстріл з української сторони (нібито барак обстріляли з системи HIMARS. – *Ред.*).

“Щодо ІЛ-76, то російська сторона заявила про застосування окремого виду зброї (Patriot. – Ред.), яку Україна отримала напередодні від міжнародних партнерів. Також ми бачили інформаційні вкиди, які в першу та другу добу РФ транслювала на своїх телеграм-каналах. Було таке враження, що це були заздалегідь підготовлені меседжі, щоб впливати на Україну та міжнародних партнерів”, – зазначає правозахисниця.

Під час розслідування представники МІПЛ намагалися дати відповідь на основні питання, а саме: яка була траєкторія літака, чи справді був якийсь транспортний літак над міжнародним аеропортом Белгорода. Щоб на них відповісти, правозахисники звернулися по допомогу до українських та міжнародних експертів. Фахівці зі свого боку стверджують, що, з огляду на правила посадки та зльоту літаків з цього аеропорту, ІЛ-76 міг впасти у тому місці за умови, якщо він злітав, а не сідав. Однак у РФ заявили, що збиття відбулося на висоті 4 тисячі метрів.

“І для нас це була загадка, як літак міг опинитися на такій висоті за 60-80 кілометрів від аеродрому, якщо він мав сісти. Ми також говорили з міжнародними експертами про те, що можливо це була “афганська посадка”. Тобто літак сідає дуже швидко для того, щоб перебувати менший час в зоні дії ППО. Саме ця версія стала робочою. Тобто літак ІЛ-76 мав сісти в аеропорті Белгорода саме у цей час”, – додає виконавча директорка МІПЛ.

За словами Катриченко, правозахисники МІПЛ дізналися, що в цей момент в небі над Белгородською областю було щонайменше два літаки, які перевозили військовополонених. Адже напередодні російська сторона заявила про те, що планується обмін полоненими.

“Якщо ми будемо рахувати, скільки людей перебували на борту одного та іншого літака, а також могли бути в дорозі – оскільки ми знайшли військовополонених, яких напередодні вивели з камер, але не посадили в літак, – то виходить близько 200”, – стверджує правозахисниця.

Представники МІПЛ відтворили етапи транспортування наших військовополонених російською територією, а також опитали тих з них, хто був згодом звільнений, про події того дня. Вони дійшли висновку, що точно був другий літак, у якому перебували полонені з

декількох місць утримання. Їх всіх спочатку везли “автозаками” до якогось аеродрому, а потім вони ночували у колонії в Каменськ-Шахтинському. А наступного дня, 24 січня 2024 року, їх посадили до літака, який потім розвернули, отримавши інформацію про збиття іншого борту.

“Потім ми проаналізували весь список з 65 людей, які, ймовірно, могли загинути. Ми знали, з яких колоній їх переміщували на обмін. Ймовірно, це був такий самий маршрут, як у попереднього літака. Довгий час нічого не було зрозуміло ані про маршрути, ані про обмін того дня, ані про те, хто перебував на літаку. Оскільки всі мовчали. Наші колеги з “Радіо Свобода”, проаналізувавши прізвища екіпажу, встановили, що того дня справді загинули члени екіпажу Іл-76. Їх там дуже швидко поховали, а також поховали тюремного наглядача (щонайменше одного). Здається, їх (наглядачів. – Ред.) було три”, – розповідає Катриченко.

У МІПЛ дійшли висновку, що якийсь літак точно впав у Белгородській області. Також вони переконані у тому, що того дня мав відбутися обмін військовополоненими, тому українців транспортували кількома літаками. Єдине, у чому вони не впевнені, так це у тому, що на літаку, який мав сісти в аеропорті у Белгороді, могли бути військовополонені.

“Нам вдалося знайти інформацію про 21 з 65 військовослужбовців зі списку, оприлюдненого Сімоньян. Їх протягом січня бачили в місцях утримання на території РФ. Вони перебували у загальних камерах, а не в одиночних. Їх стан здоров'я був, скажімо так, відносно стабільний. У військових буває різний стан, і все залежить від місць утримання. Але ми можемо сказати, що не було жодних причин говорити, що люди, про яких ми дізналися, могли загинути у місцях утримання. Усі ці люди 23 січня були живими, і їх в різний час виводили з камер та кудись переміщували. Ймовірно, на обмін”, – припускає правозахисниця.

На думку Катриченко, їхнє розслідування це лише перший крок до з'ясування того, що насправді відбулося у Белгородській області. Таким чином правозахисники хотіли відтворити хронологію подій та зібрати докази для подальших розслідувань. Водночас активісти намагалися підтримати родини військовополонених зі списку, адже державні органи не надали жодних пояснень щодо цієї ситуації.

“Ми зустріли дуже багато дезорієнтованих родин, які не могли отримати інформацію від держави, слідчих органів та Координаційного штабу. Вони “тонули” у кількості звернень до різних структур. Тоді рідні дізналися, що їхні близькі перебували у полоні та могли опинитися на борту того літака. Інформаційний вакуум їх дуже виснажує і створює додаткове навантаження. Саме тому ми спробували внести ясність”, – пояснює вона.

Нагадаємо, що російський військово-транспортний літак Іл-76 упав 24 січня в Белгородській області РФ. Усі, хто перебував на борту, загинули. За однією з версій, цей літак міг перевозити ракети С-300, однак у РФ заявляють, що на борту були українські

військовополонені. Офіційно росіяни не публікували списку тих, кого готували до обміну, але [опублікували](#) імена загиблих членів екіпажу. Водночас кремлівська пропагандистка Маргарита Симоньян 24 січня 2024 року опублікувала “список військовополонених”, які, за її версією, перебували на борту Іл-76, що розбився в Белгородській області. У цьому списку знайшли імена людей, яких вже звільнили з полону, але також там були й ті, кого ще мали утримувати в полоні на той час.

Українські розвідники [підтверджували](#), що 24 січня дійсно мав бути обмін полоненими між Росією та Україною, але цього не відбулося. Після падіння літака представник Головного управління розвідки Міноборони **Андрій Юсов** заявив, що до моргу в Белгороді доставили лише п'ять тіл. Великої кількості тіл не було видно й на роликах, які публікували з місця катастрофи.

9 грудня 2024 року уповноважена з прав людини РФ **Тетяна Москалькова** [заявила](#), що Росія передала Україні тіла військовополонених, які нібито загинули під час авіатроці в Белгородській області 24 січня.

Омбудсманка [каже](#), що тіла нібито повернули 8 грудня, коли до України репатріювали 563 полеглих оборонців. Наразі триває процес додаткової ідентифікації цих останків, оскільки експертні установи в межах кримінального провадження мають встановити, чи справді вони належать українським військовослужбовцям.

Координаційний штаб запевнив, що уважно стежить за розвитком ситуації та активно співпрацює з усіма відповідними інституціями для забезпечення всебічного розслідування та правового оцінювання цього питання.

Україна версію про перебування військовополонених на борту Іл-76 не підтверджує. Військові аналітики [припускають](#), що атаку Росія використовує, щоб посіяти в Україні невдоволення, а також зупинити міжнародну допомогу.

Правова аналітикиня [Центру прав людини ZMINA](#) **Онисія Синюк** звертала увагу, що якщо військовополонених дійсно перевозили на військовому літаку та ще й, можливо, зі зброєю, то це може бути порушенням статті 46 Третьої Женевської конвенції. Безпека військовополонених на будь-якому етапі їхнього полону – це відповідальність держави, що тримає в полоні.

ПОПУЛЯРНЕ

[за тиждень](#)

[за місяць](#)

[за рік](#)

[вибір редакції](#)